

Georg Radow Johann Joachim Tielcke

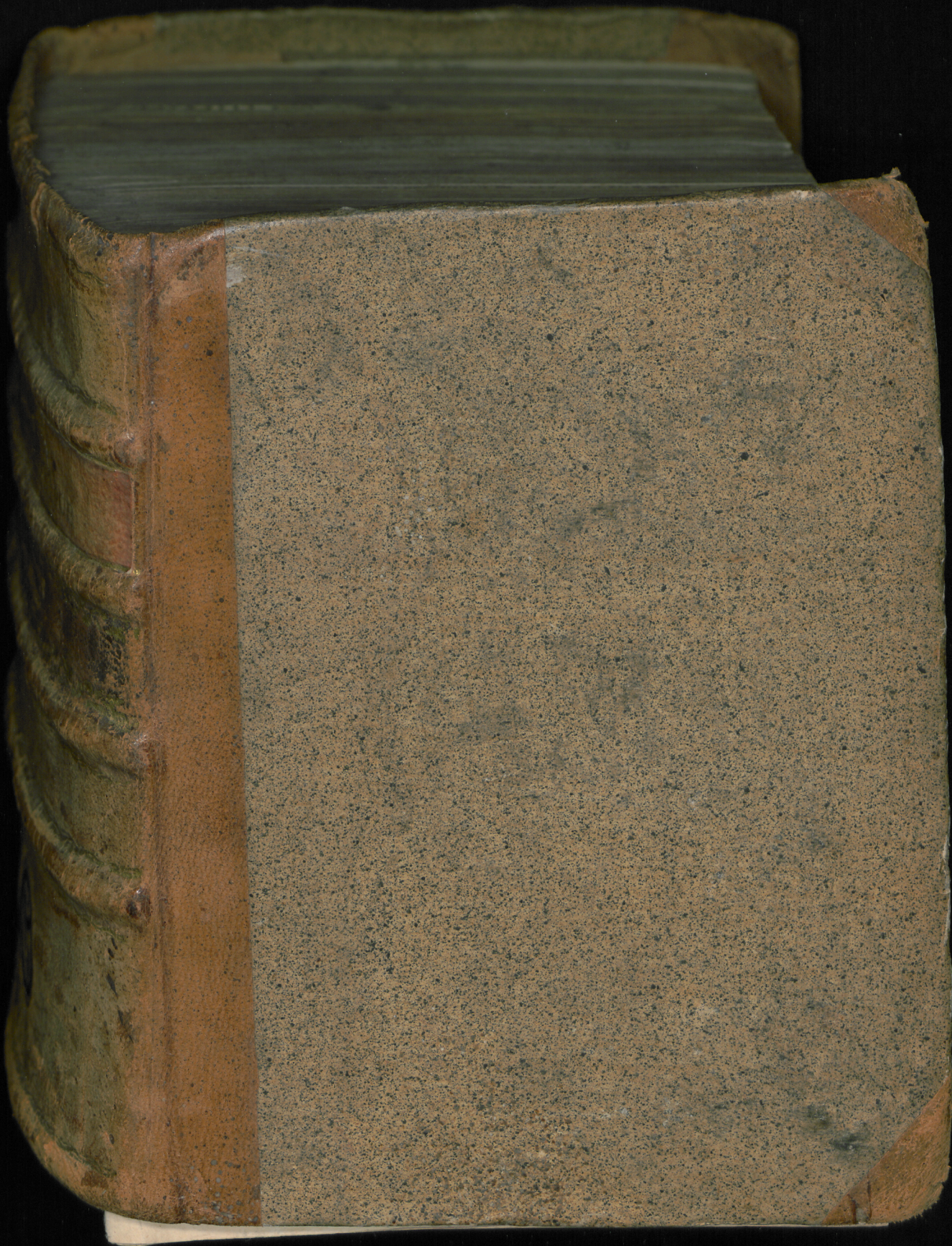
Dissertatio Inauguralis Iuridica, exhibens Regulam: Agere Non Valenti Non Currit Praescriptio

Rostochii: Kilius, 1674

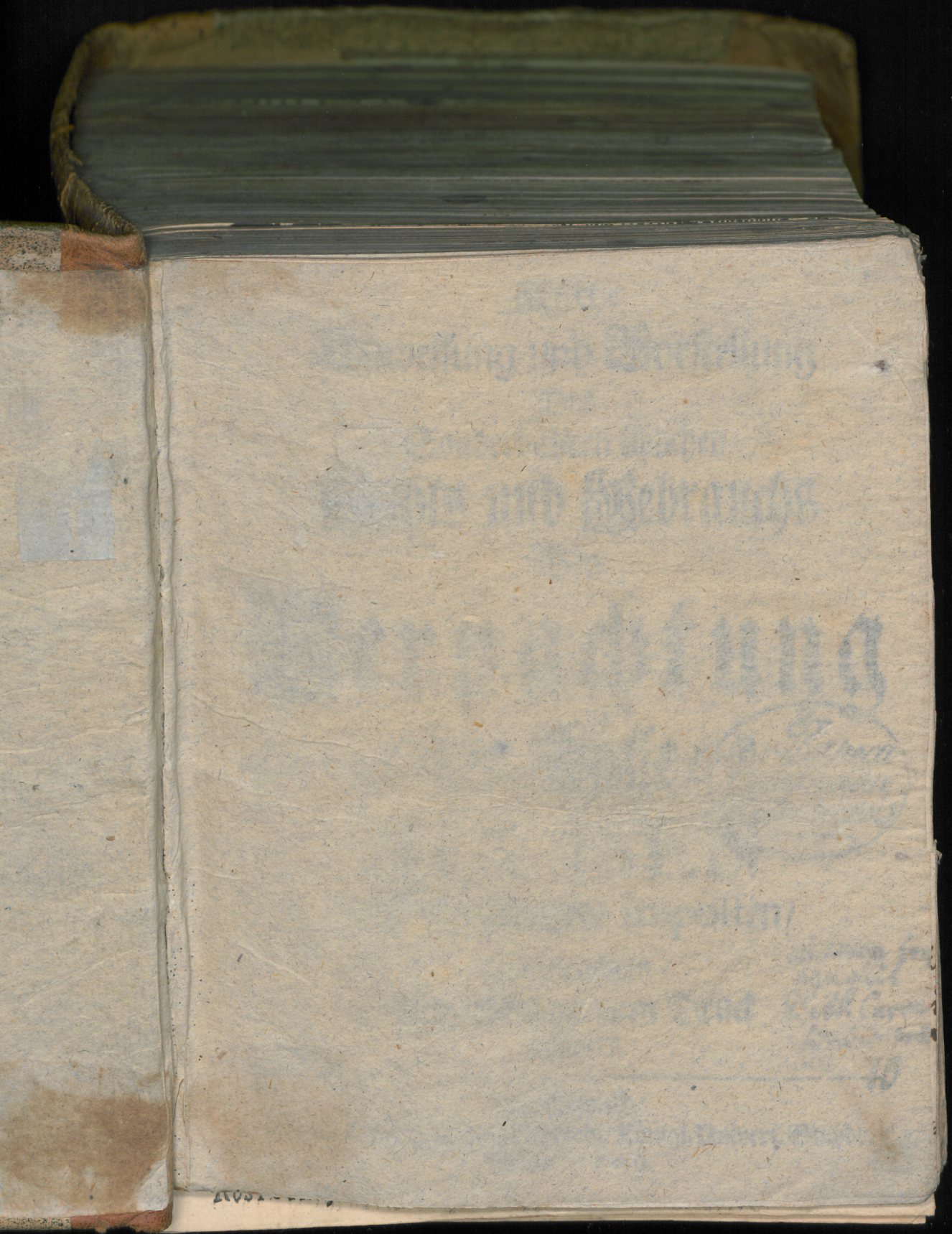
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788268333>

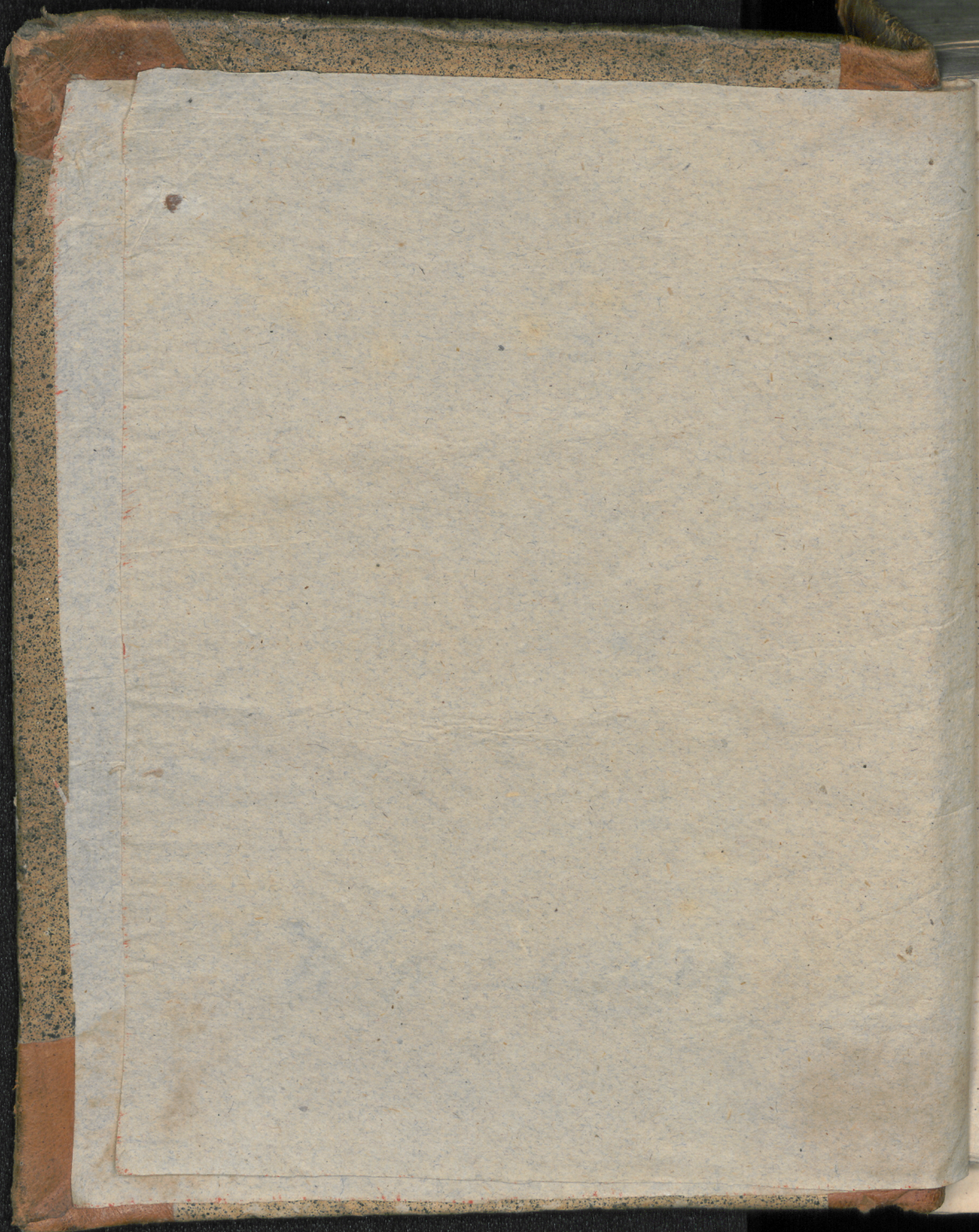
Druck Freier Zugang

N. N. - 2 (167.)

DISSERTATIO INAUGURALIS ³⁶

JURIDICA,

Exhibens Regulam:

AGERE NON VA-
LENTI NON CUR-
RIT PRÆSCRI-
PTIO,

Quam

Divinâ Gratiâ favente,

ex

Autoritate, atque Decreto

Magnifici Jctorum Ordinis in inclyta

Academia patria,

PRÆSIDE

VIRO Nobilissimo, Amplissimo & Consultissimo

DN. GEORGIO RADOVIO,

J. U. D. & Antecessore celeberrimo, Nobi-

lissimorum Statuum Ducatus Mecklenburg: Syndico

meritissimo, & ad hunc actum Decano spectabili

Dno. Præceptore, Fautore, ac Promotore suo æternum

deveniendo.

PROLICENTIA

Summos in utroq; jure honores, ac privilegia consequendi

publico examini subicit

JOHAN JOACHIM *Stelckel* Rostoch.

In auditorio Majori, die III. Sept. horis ante- & pomeridianis.

ROSTOCHII, Typis JOHANNIS KILII, Universitatis Typogr. 1674.

ILLUSTRISSIMI JUDICII PROVINCIA-
LIS MECKLENBURGICI
PRÆSIDI, VICE-PRÆSIDI,
& ASSESSORIBUS,

VIRIS

MAGNIFICIS, GENEROSIS, NOBILISSI-
MIS, AMPLISSIMIS, atq; CONSULTISSIMIS,

DNO. CONRADO VALENTINO
à PLESSEN, in *Müsselmaro* / & *Gressow*
hereditario.

DNO. JOHANNI CHRISTOPHORO
Hueßwedeln / J. U. D.

DNO. CASPARO à *Düringshofen*.

DNO. FRIDERICO *Klatten* / U. J. D.

DNO. MATTHIÆ à *Sinstawen* / heredi-
tario in *Dameraw*.

DNO. JOHANNI CHRISTIANO
Beseltenen / J. U. D.

Dnis suis Meccenatibus, Patronis, atq; Fautoribus
aternum colendis,

Disputationem hanc inauguralem, eâ, qna par est,
reverentiâ, & observantiâ

offere, dicat, & consecrat

AUTHOR,

I. N. N. J.

Uemadmodum naturali, ac sanæ rationi convenit, ut nulus in genere sit pœnæ locus, ubi non reperitur delictum; cum unusquisque ex suo admisso sorti subjiciatur, *per l. 26. ff. de panis.* & ibi tantum pœna esse debeat, ubi & noxia est. *l. 22. C. eod.* Ita etiam præscriptio, bono publico introducta, *l. 1. ff. de usurp. & usucap.* saltem negligentes res suas amissione earum coercet, *Peretz in prælect. in Cod. de usucap. pro empt. n. 3. in fin. Panormit. inc. 5. extr. de præscript. n. 2. Cardin. Tuschus Præct. conclus. juris, tom. 6. conclus. 525. n. 4.* neminique obstat, nisi qui negligentia alicujus argui possit. Probat hoc inter alia famosissima illa regula, quam *Dd. ex leg. 1. §. 2. de annali except. italic. contract. toll. Authent. Nisi tricennale C. de bonis matern l. 4. in fin. de bon. que lib l. 15. ff. de servit. P. R. & locis paralelis eliciunt.* **AGERE NON VALENTI NON CURRIT PRÆSCRIPTIO.** Quam, cum pro consequendis summis in utroque jure honoribus, privilegiisque conscribenda mihi esset dissertatio quædam inauguralis, ob suam, qua laborat, difficultatem non minus, quam insignem, qua conspicua est ubique, utilitatem, præ cæteris juris materiis exponendam mihi iumpsi, ea methodo potissimum ulurus, quæ veteribus juris Interpretibus in enarrandis legibus familiaris est; qui regulis fabrefactis, mox ampliaciones quas vocant, & limitaciones seu fallentias subjecerunt. Et quamvis istum docendi modum multi damnaverint existimantes: doctrinam illam Brocardicam, quam vocant, in utramque partem esse implexam, minusque securam, & obscurare S. S. veritatem, ac cognoscendi religionem: *vid. Klock. vol. 1. consil. 20. n. 3. & consil. 135. n. 1. Herm. Lather. de censu lib. 2. c. 3. n. 59. & 60. add. Sicbard. ad l. 5. n. 6. C. de donat. Utilem tamen eundem esse, atque adeo in usum iterum revocandum, recte omnino statuit Hortleder. in disp. ad l. Non omnium 20. ff. de LL. th. 9. quem citat & probat Tabor in præfat. ad Augustini Barbose Axiomata.* Præmissa igitur vocum singularum succinctoria explicatione, declarando, ampliando, & limitando, quibus potissimum casibus regula nostra obtineat, quibus vero non, ea, qua fieri poterit, & per Amplissimæ Facultatis Statutum oportebit, brevitate demonstrabo; Divinum S. S. Trinitatis præsidium ardentissimis precibus invocans, ut mihi præstet bonum initium, melius medium, & optimum finem *cum Jason. & Dd. ad Rubr. de O. N. N. l. 56. C. de Episc. & Cler. c. 2. extr. de testibus.*

Vocula **AGERE** multas admittit significaciones, quas ordine recenset *Calvinus in lexico suo juridico sub verbo Agere*: Et in hac regula late omnino patet; denotat namque factum quodcumq;, quo jus nostrum nobis contra prescriptionem, sive exclusionem quamlibet, factum, tectumque conservatur, de quo videbis *Mejerum in C. J. A. tit. de usuc. th. 3. & 4.*

S. 2. Vocis **VALERE** varias significaciones, quas Lexicographi notant, cum parum ad presentem rem conferre videantur, hic congerere supersedeo; dummodo monuero, vocem illam idem hic significare, quod posse, sive facultatem habere. Ut adeo in hac regula **NON VALENS** ille dicatur, qui impeditus id ipsum expedire nequit, quo prescriptio sive evitari, sive etiam interrumpi poterat. Quod ipsum, sicuti varis modis contingit; sic quoque diversi exinde in jure conspiciuntur effectus, de quibus postea.

S. 3. **CURRERE**, à rebus se moventibus ad alia per metaphoram translatum, significat procedere, sive progredi. *l. 31. §. 3. ff. de usurp. & usucap.* Ex adverso autem non currere dicitur proprie, & regulariter prescriptio, quando illa vel cessat; *l. 24. C. de rei vind. vel suspenditur; Brunnem. in l. 7. de prescript. 30. l. 40. annor. n. 21. vel plane dormit, uti Dd. loquuntur, Brunnem. in l. 3. de prescript. 30. & 40. annorum n. 10. Peretz in prælect. Cod. justin. tit. in quib. causis rest. in integr. non est necess. n. 5.* Quamvis in hac regula **NON CURRERE** ulterius se extendat, ut insimul contineat, quando quidem prescriptio initium capit, & per tempus à lege definitum, non obstante impedimento, ipso jure currit; sed ex æquitate Prætoria, justâ causâ probatâ, per restitutionem in integrum contra prescribentem impetratâ rescinditur, ut exceptio prescriptionis agentis, cum effectu, objici non possit; *vid. cor. tit. C. quibus non obj. long. temp. præscr. & ibidem notata Brunnem. ad l. 1. & 4. quo casu etiam prescriptio recte dicitur non currere; teste eod. Brunnem. in l. 35. ff. de S. P. R. addatur Mevius p. 3. decis. 178. cujus decisionis principium cum fine conferendum est; sc. respectu ad effectum nocendi. vid. Azon. tract. de præscript. ad rubr. quib. non obj. long. temp. præscr. in princ. Atque huic sententiæ favent verba §. 5. in st. de act.*

S. 4. Quid verò prescriptionis nomine hic tandem veniat, evolutâ vocis homonymiâ, facile apparebit. Prescriptio enim varie in jure sumitur. (1) denotat acquisitionem per longam possessionem, & est nomen vicarium usucapionis, *Eckholt de usurp. & usuc. §. 4.* propterea etiam in hoc significatu *ex l. 3. ff. de usurp. & usuc.* erit describenda, teste *Hahn. ad Wes. de usurp. & usuc. n. 3. verb. usucapio est, & Struvio Syntagm. juris Civ. exercit. 43. th. 6.* (2) sumitur pro exceptione qualibet, sive dilatoria sive peremptoria, uti indicio est, *l. ult. ff. de susp. tur. & cur. l. 52. §. 3. & 4. ff. de judiciis l. 3. §. 1. ff. de prævaricatoribus: Struv. Syntag. J. C. d. exerc. th. 5. Vallens. in decret. de prescript. §. 1. n. 2. Hahn. ad Wes. de except. n. 4. verb.*

verb. eas exceptiones declinatorias. Hinc etiam tam in ff. quam Cod rubrica de exceptione: additur vox præscriptionis, ut synonyma: quod præprimis ex particula; seu, ut explicativa, *d. rubr. C.* inserta, apparet. *Hahn ad Wes. de except. d. l.* In qua significatione optime ex *l. 22. ff. de except.* describi poterit. (3) Præscriptio sumitur pro modo excludendi jura ex temporis diuturnitate, *Eckholt. in tit. de except. §. 25. Hahn. ad Wes. l. proxime d. Vallens. ad decret. de præscript. §. 1. n. 2.* Atque alias vocatur temporalis præscriptio, *per tit. ff. de divers. & temp. præscript. l. 1. de annali except.* In qua acceptione ab *Hahn. ad Wesenb. de usucp. & usuc. n. 3.* definitur: quod sit exceptio ex lapsu temporis lege definiti competens. Quæ cæterè à præscriptione in primo significato notata, nisi ratione operationis, & effectus regulariter nihil differt. Eadem enim præscriptio, qua aliquis aut dominium, *l. 3. ff. de usurpat. & usuc. l. 8. princ. & §. 1. de præscript. 30. l. 40. annorum*; aut aliud aliquod jus in re; *l. 2. C. de servit. & aqua l. f. de long. temporis præscr. l. 10. ff. si serv. vind.* aut etiam liberationem ab obligatione *l. 4. in f. de præscr. 30. vel 40. ann. Hahn. ad Wes. de usurp. & usuc. n. 3.* consequitur, insimul, contra priorem dominum, vel jus aliud, quod tamen, dum alter præscribendo acquisivit, amisit, sibi asserentem, præscriptionis exceptionem posteriori domino suppeditat; uti patet ex *l. 8. princ. de præscript. 30. l. 40. annorum.* Addatur *Perez in prælect. Cod. in d. tit. de præscript. 30. vel 40. annor. n. 15.* (4) præscriptio etiam denotat tempus, ejusque tractum, à lege definitum, sive ipsum terminum præfixum, quo completo, tandem jura superius allata præscribenti acquiruntur, *Balbus de præscript. p. 1. l. princ. quest. 2. n. 1. addatur Mevius p. 3. decis. 178. n. 2.* Quæ à prioribus vocis significationibus, ut prius à posterioribus; aut causa ab effectu differt. Sic explicatur. *in l. 3. C. quibus non objicitur long. temp. præscr. l. 6. de long. temp. præscript. l. 7. §. 5. & §. 6. de præscr. 30. vel 40. annor. & passim in L. L. Jurique* per illam acquisito disertis verbis opponitur *in l. 10. ff. si servit. vind.* ubi diuturni usus & longæ quasi possessionis nomine exprimitur. *l. 7. §. 4. de præscript. long. tempor.* ubi per diuturnitatem possessionis, & diuturnam possessionem indigitatur. Atque hoc sensu quoque dicitur in nostra regula præscriptionem non currere. Quatenus enim jus quæsitum præscriptio denotat, non, nisi incepte, currere dici posset; quoniam cum illa momento contingat, *Vallens. in decret. de præscript. §. 1. n. 6.* sic semel nata processum, ac cursum temporis amplius habere non potest. *Dominus Henricus Schuckmannus Antecessor hic olim celeberrimus in dissert. sua de præscript. temp. hoc loco, anno 1643. habita, th. 5.* Quare à contrario sensu, cum contrariorum eadem sit doctrina, etiam non minus stolidè, in hac acceptione, ob impedimentum, non currere perhiberetur.

§. 5. Sub explicatione vocis currere, §. 3. duplicem phræseos: NON

A 2

CUR-

CURRERE notavi sensum. Nunc ergo subjiciendum, quibus in casibus plane cesset præscriptio, & in quibus, eâdem impletâ, per restitutionem in integrum læso succurratur. Impedimentum autem vel juris est, vel facti: illud autem dicitur aliquem ad agendum reddit inabilem; & præscriptio plane suspenditur: ut ne quidem, si nondum fuit iachoata, initium capiat, *l. 1. §. fin. de annali exceptione l. 30. C. de jure dotium*; aut extrinsecus advenit, & tunc, sicuti etiam in impedimento facti, exceptis quibusdam casibus in jure expresse exemptis, contingit, præscriptio quidem procedit, & per tempus lege definitum perficitur; sed ex causa datur tunc in integrum impedimento inevitabili districto restitutio, arg. *l. 26. princ. & §. 7. ff. ex quibus causis maj. l. 35. de S. P. R. vid. Brunnem. in l. 1. C. de annali except. n. 16. seqq. Abbas Panorm. in c. 10. extr. de præscript. n. 13. Bachovius ad tit. ex quibus causis majores c. 4. n. 4.* Rationem hujus diversi processus Bachovius *d. l.* assignat hanc; quod cum jus præscriptiones introduxisset, idem providere voluerit, ne præscriptio currat ei, quem, directo sc., inabilem ad agendum illud reddit. Et quamvis posteriori nostro casu, de jure civili, singulari restitutionis in integrum processu sit opus, in praxi tamen hoc obtinet: ut, cum causa restitutionis patet, iudex, pro abbrevianda lite, processum decreto præveniat, & ad quod illa facienda est, decernat, ne ex una lite plures faciat, *Mevius p. 1. decis. 218. n. 7 & p. 5. decis. 383. n. 5.* Quod compendium magnis laudibus evehit quoque *Carpz. lib. 2. Resp. 95. n. 19. seqq.*

§. 6. Declaratur autem hæc nostra regula variis exemplis passim in jure. Inter alia namque occurrit exemplum filiosfamilias, quoad bona, quorum ususfructus acquiritur patri, remanente proprietate penes filium, in *l. 1. §. 2. saepe alleg. de annali except.* quia quod illa bona attinet, filiusfamilias neque actionem movere, neque exceptionem sustinere potest; sed pater & in agentibus, & fugientibus suscipit actiones, & movet, cujuscuque ætatis filius inveniat, adhibito tamen filii consensu, nisi adhuc in prima ætate sit constitutus, vel longè absit, *per l. ult. §. 3. de bonis qua liberis; juncta l. 1. de bonis matern.* quare filiosfamilias etiam ab illo tempore, nisi & tunc impuberem aliquem ætas adjuvet, quo suæ potestatis apparuerit, atque sic remoto impedimento, demum incipit currere, & quidem longissimi tantum temporis præscriptio. *Authent. Nisi tricennale de bonis maternis*; cum hic non sufficiat lapsus longi temporis, aut minoris: quo lex magis & obviaret fraudi patris alienantis bona filii, & succurreret filiosfamilias, ignorantibus bona sua à patre possessa, & sine rationum redditione administrata. *docente Brunnem. in dict. Authent. Nisi tricennale n. 14. Peretz in prælect. Cod. tit. de bonis maternis n. 8.*

§. 7. Et quamvis filiosfamilias alienationem factam sciverit; tamen, nulla præscriptio, nisi longissimi temporis, incipiens tunc, quo filiosfamilias exiit de potestate patris, huic nocet. *Peretz proxime d. l.* Ratio; quia scientia filii.

filiofamilias dispendio illi esse non potest, ut quem impedimentum juris ad interruptendam præscriptionem inhabilem reddit, & sic culpæ eximit: Culpæ enim caret, qui scit, sed prohibere non potest. *per l. 50. ff. de R. J.*

§. 8. Filius itaque rem sic à patre, legibus refragantibus, alienatam, quodcumque voluerit, poterit vindicare à quovis possessore, *per l. 1. in fine de bonis matern.* etiam si possessor ignorans, & b. f. talia bona filiofamilias compocaverit, *uti post Pinellum in Authent. Tricennale de bonis matern. n. 7. a se allegatum, docet Brunnem. in l. 1. C. de bonis matern. in fine.* Quia enim lex, idque ex justa, & naturali ratione, inhibet usucapionem, bona fides possidenti nihil prodest *per l. 24. pr. ff. de usurp. & usuc.* Sed hæc vindicatio non conceditur filiofamilias, vivente adhuc patre, uti plurimi sentiunt, quos allegat *Brunnem. in l. 1. C. de bonis maternis, ibique solide refutat;* cujus rationibus, quibus contrarium affirmantium sententiam destruit, addatur expressus textus *l. 1. §. 2. in f. de annali except.*

§. 9. Præter filium etiam ipsi patri, illegitime bona filii sui alienanti, conceditur, nomine filii, actio contra detentores; uti rectè existimat *Peretz in prælect. Cod. de bonis maternis n. 6.* & quidem cum effectu, ut exceptione doli removeri non possit, qua cæteroquin alienans, vel ejus heres, si rem alienatam rursus vindicare conantur, repellitur; *per l. 17. ff. Si. C. de evict.* quoniam illæ leges ad eum, qui proprio nomine, non qui alieno, & ratione officii sibi legibus impositi, rem alienatam revocat, restringendæ sunt. Quod ipsum illustratur exemplo Prælati rem Ecclesiæ sine justa causa, & non solemniter: ut & mariti res dotales alienantium, quibus contra proprium factum conceditur revocatio. *per c. 6. extr. de rebus Eccles. alien. vel non Vallens. in decret. d. rit. Si. n. 6. Schneidw. ad princip. inst. quibus alienare licet vel non, n. 4. in fine.* Sic satis pulchrè hoc declarat *Peretz. d. l.* Quod de alienatione à patre facta dictum, etiam de præscriptione, qua fortasse, ob negligentiam patris, possessor, se rem acquisivisse, prætendat, intelligendum, cum alienationis nomine & usucapio veniat, *l. 23. ff. de V. S.* & non solum filium, rei vindicatione post cessans impedimentum, utentem, verum etiam quacunque actione, aut petitione jus suum, quod ad bona prædicta spectat, persequentem, nulla præscriptio repellit, ob textum allegatorum generalem rationem. An autem præcedentia, quæ de jure civili obtinent, & nostris moribus firmo stent talo? dubito. Si enim hodie filiofamilias, ob bona adventitia, quorum usufructus acquiritur patri, contra eundem actio conceditur; *uti ex Busio & Broenwegen notat. Brunnem. in l. 4. ff. de judiciis,* multo minus & eorundem bonorum nomine, contra extraneum idem illi est denegandum. Ut sic de præxi, cessante juris civilis ratione, cessare quoque ejusdem dispositionem, merito quis dicat.

§. 10. Propter hanc nostram regulam nulla temporalis exceptio, sive

per decem, vel viginti annorum curricula, sive per triginta vel quadraginta annorum metas, sive ex alio quocunque tempore majore, vel minore sit introducta, quoad res dotales, mulieri potest opponi, *per l. 30. C. de jure dotium*, quoniam uxori nequidem rerum ipsarum dotalium, constante matrimonio, contra aliquem ulla competit vindicatio, *per l. 9. C. de R. V.* Sed ad maritum solum dotis spectat exactio; *Carpz. J. F. p. 1. const. 28. def. 82. n. 5.* ut ne quidem maritus exigens mandatum uxoris proferre, aut de rato cavere teneatur: *Carpz. p. 2. const. 42. def. 18.* etiam si vel soli mulieri dos sit promissa. Quia ipsa dotis appellatio facit, ut eij exigendae actio, constante matrimonio, soli marito competat. *Carpz. proxime d. l. n. 4.*

§. 11. Ab eo itaque tempore, ratione praedictorum bonorum, mulieribus praescriptio currit, quo actionem movere poterunt, quod duobus temporibus illis tantum concessum, sc. soluto matrimonio *l. 30. C. de jur. dot.* & constante quidem adhuc eodem; sed si maritus ad inopiam vergat. Hoc posterius humanitatis intuitu, *ut alleg. 30.* loquitur, constitutum est, *p. l. 29. C. de jure dotium.* Inopia vero praetensa probari debet, nec sufficit eam allegari; cum non facile absque causa detur mulieri, constante matrimonio, pro dote in tuto collocanda, actio *Carpz. p. 2. c. 24. def. n. n. 4. §. 5.* Probata autem videtur inopia mariti ut uxor agere possit, quando evidentissime apparet, mariti facultates ad dotis exactionem non sufficere, *l. 24. princ. ff. solut. matrim.*

§. 12. Hac ratione mulier, sive agat rei vindicatione, sive hypothecariam moveat actionem, quae ratione juris tacitae hypothecae, in rebus mariti concessa, *per l. un. §. 1. de Rei Uxor. act.* sive etiam ratione hypothecae tacitae; vel expressae, in rebus aliorum constituta, huic competit, nulla exceptione praescriptionis, quam quis tempore matrimonii, & rebus mariti bene adhuc constitutis, tanquam acquisitam, praetexit, removeri potest, *per sepè d. l. 30. C. de jure dotium.* Quae lex collata cum sequentibus satis indicat; quod mulieri vindicantes in dotem datas, sublato demum impedimento, incipiant currere tres, decem, viginti, vel 30. anni, *per princip. inst. de usuc. §. longi temporis praescript. l. un. de usucap. transf. l. 9. is, Authent. Malefidei de long. temporis praescri. quatuor anni in casu l. 2. C. de quadr. praescri. §. fin. inst. de usuc. fundum tributarium à marito desertum, ac incultum relictum repetenti duo anni, per l. 8. C. de omni agro deserto, Mevius p. 4. decis. 162. si sc. quis sua sponte occupaverit locum desertum; secus enim quando à Peræquatoribus fuit dato novo possessori loci inculti relictus possessio, tunc ex tempore, ad agendum concessio mulieri vel priori dominae, vel creditorici, cui tale praedium obligatum est, currunt 6. menses, *per l. 7. de censibus S. censitor. l. n. de omni agro deserto. Brunnem. ad d. LL. Quod duplici favore, sc. agriculturæ, & tributorum sileo debitorum, uti in simili loquitur Brunnem. ad l. 8. C. de omni agro deserto. singulariter videtur introductum. Adde Balbum. de praescri. p. 4. a princip. quest. 1. n. 6.**

§. 13.

§. 13. Sicuti vero res proprias dotales vindicare valentibus diversa currere incipiunt tempora, ita quoque, ob generalem textuum supr. allegat. rationem, ex nostra regula delumptam, hypothecas, quæ habent tacite constitutas in rebus mariti, vel tacite sive expresse in bonis aliorum, persequentibus, si possessor sit b. f. non nisi decem, vel 20. anni; *per tot. tit. C. si adversus creditorem præscriptio opp. triginta anni, si m. f. possessor rem obligatam detineat, p. l. 3. de præscr. trig. vel quadr. ann.* Quadraginta anni in casu, l. 7. C. de præscr. 30. vel 40. annorum. Quatuor anni in casu l. 2. C. de quadr. præscr. et s. ult. Inst. de usuc. à tempore sublato impedimenti computandi, obtare possunt. Deceteris præscriptionum generibus idem iudicium esto, quod sc. singulorum spatia in LL. definita mulieribus agere valentibus demum currere incipiant.

§. 14. Hæc nostra regula etiam est unica ratio, quare creditoribus, quibus sub conditione, vel in diem certum, sive incertum debetur, pendente conditione, vel ante existentem diem, nulla currat præscriptio, quæ demum post conditionis eventum, ac diei lapsum incipit, l. 7. §. 4. de præscr. 30. vel 40. annor. : Quia debiti in diem certum sc. (incertus enim an & quando simul, aut quando tantum, etiam in contractibus, conditioni æquiparatur, arg. l. 16. junctal. 17. §. 56. ff. de condit. indeb. Eckholt de hered. inst. §. 15. §. de condit. demonstr. §. 2. Wissenb. ad ff. disp. 5. th. 11.) destinati nondum venit dies, sub conditione vero neque venit, neque cessit dies, l. 213 ff. de V. S. Unde etiam tale debitum spes tantum vocatur in §. 4. in f. inst. de V. O. Quare etiam præscriptio non nocet, utpote quæ non currit ad aliquem actum explicandum, antequam ille actus incipiat explicari posse, Card. Tusch. Pract. conclus. juris rom. 6. conclus. 525. n. 2. Ac quomodo quæso præscriptione puniri poterit negligentia creditoris debitum non exigentis, qui, ante diem debitorem compellans. pænam plus petitionis incurrit, §. 33 inst. de act. sunt verba Carpz. I. F. p. 2. const. 1. def. 6. n. 6.

§. 15. Et procedit hoc ipsum sive tacite, sive expresse dies, aut conditio sit adjectus, tum ob generalitatem l. 7. §. 4. de præscr. 30. l. 40. annor. tum quod taciti, & expressi eadem sit efficacia; *per arg. l. 4 ff. de pactis. §. 5. inst. de V. O. l. 41. §. 1. ff. eod.* tum quod conditio tacita non minus, quam expressa, actum suspendat, petentemque removeat; cum actus etiam sub tali conditione initus, nisi existente conditione, non valeat; *Barbos. l. 3. axiom. c. 43. axiom. 16.* Idem quoque dicendum sive conditio sit affirmativa, sive negativa *Barbos. d. l.* quia non ante quicquam peti potest, quam exploratum sit, conditionem, etiam negativam, impletam, *per l. 10 ff. de V. O.* Distinguendum tamen hic est inter conditionem negativam ultimis voluntatibus adjectam, & contractibus additam; illa non suspendit actum, sed præstita cautione Mutiana admittitur

mittitur heres, vel legatarius, vel mortis causa donatarius; per l. 7. 18. 67. 106. ff. de condit. & demonstr. Novell. 22. c. 44. §. ult. hæc autem in sui adventum haud secus, ac conditio affirmativa, differt obligationem, per §. 4. inst. de V. O. & l. alleg. 10. ff. eod. Habn. ad VVes. de condit. & demonstr. n. 7. Rationem differentia exponit Wissenb. p. 2. disp. ff. disp. 8. th. 2. & Eckholt. de condit. & demonstr. §. 1. ibique alleg. Vinnius ad §. 4. inst. de V. O. n. 4.

§. 16. Hinc legatariis quoque in legatis puris, cum primum ab adita hereditate dies veniat, per l. 7. ff. quando dies leg. aut fideic. ced. Klocl. cons. 104. n. 36. seqq. Brunne man. in l. 5. ff. quand. dies leg. l. fideic. ced. præscriptionum tempora à die aditæ hereditatis computabuntur, & habens actionem in eventum contraventionis non patitur præscriptionem, ante quam sit contraventum. Tuschus præct. conclus. juris tom. 6. conclus. 125. n. 13.

§. 17. Cui sub conditione aliquid est relictum, si frui illo velit, conditionem adjunctam in forma specifica adimplere debet, arg. l. 55. & 94. ff. de condit. & demonstr. quando lc: adjiciens conditionem formam, & modum ejus respexerit, secus si effectum tantum, Brunnem: in l. 3. C. de instit. & substit. ad datur Wissenb. p. 2. disp. ff. 8. th. 3. Sin autem imperatum simul fuerit conditio intra certum tempus parere, neque initium temporis, quod futurum esset ascriptum, tunc tandem, quando conditioni quis satisfacere potest, tempus præfinitum currere incipit, dictante nostra regula. Hinc statuliber, qui ut & legatario ad parendum conditioni, tempus computabitur, per l. 46. ff. de condit. & demonstr. Ex quo textu, notante ad illum Brunnem: etiam deduci solet: tempus compromissi non currere, nisi jam sit constitutus arbiter.

§. 18. Quod modo de arbitro dictum, illud quoque, suadente nostra regula, recte ad judicem trahitur, quod non currant termini, sive fatalia, copiam judicis vel judicii ordinarii non habentibus. Hinc cum multi gravati ad summum Tribunal Regium, antequam illud à S. Reg. Majest. Svecica, in provinciis Germaniæ celsis, secundum Pacificationem Osnabruggensem, adornaretur, dum amplius ad Cameram Imperialem Statibus ac subditis celsarum provinciarum provocare non licebat, appellassent, atq; inter moras introducendi Tribunal, fatalia appellationis quam plurimis præterlapsa essent, tempore vero introductionis summi Tribunalis Regii, quod nunc Wismaria est, appellationes suas interpositas prosecuturis præterlapsi termini, & desertionis exceptio opposita fuisset, judicatum est: non solum exceptionem adversariorum oppositam non attendendam, verum etiam nequidem imploratione restitutionis in integrum opus esse. teste Dno Mevio p. 2. decis. 9. Etiam si provisionali remedio subditis interim fuit consultum; quia illud uti volentibus consilium suppeditat, jus autem statibus quaesitum auferre haud debuit, uti idem Dominus Mevius d. l. n. 5. per l. 6. C. de LL. decidit.

§. 19. Cui

§. 36. Porro, & (3) ampliatur nostra regula sic, ut quoties cursus præscriptionis impeditur ipso jure, non opus sit, ut vigilet, siue interrumpere laboret præscriptionem ille, cui ita à jure provisum est, etsi vel extrajudicialiter, secundum normam in l. 2. C. de annal. except. præscriptam, hoc facile expedire poterat, cum illa l. 2. tantum de casu interruptionis, per quam tota tela præscriptionis conqussatur, loquitur. *Panorm. in c. 10. extr. de præscr. n. f. Balbus sæpè alleg. tract. p. sext. princ. n. 13.* Prætereaque extra casus quatuor ibi expressos non est extendenda, *vid. Brunnem. in d. l. n. 5. seqq. Peretz in prælect. ad Cod. de annal. except. n. 3.* Quamvis haud negavero ipso jure impeditum sibi pingvius consulere, si insimul, quoriques poterit, præscriptionem interrumpat, uti tradunt *Panor. & Balbus proxim. d. l. cum cautela abundans non nocet l. 17. C. de testamentis arg. l. pen. C. de evict. l. 32. §. 6. ff. de aur. & arg. leg. nec conditionem juris, vel constitutionem mutat l. 1. C. de fidejuss. l. 56. ff. mand. jung. Medium p. 7. dec. 292. (4)* obtinet regula non solum in actibus judicialibus, verum etiã extrajudicialibus, per exempla, quæ passim in disputatione sunt videre. (5) non minus procedit regula in criminalibus, quam civilibus. Etsi enim crimina, siue publica ea sint, siue privata, regulariter præscriptione, quæ tam accusatori, quam Magistratui, ex officio inquirenti, obstat, viginti annorum solentur, *per l. 12. C. de falsis Balb. de præscr. p. 4. quart. princ. quest. 1. n. 1. seqq. Eckholt de accusat. & inscript. §. 9. Brunnem. in process. inquis. c. 11. n. 3. jung. Peretz in Prælect. Cod. de accus. & inscript. n. 10. Schneidw. ad tit. ins. de usuc. & long. temp. præscrip. sub rubr. de speciebus præscript. n. 45. Carpz. prælect. Crim. p. 3. quest. 141. n. 10. & 18. dicta tamen exceptione reus aufugiens, utpote qui agendi facultatem, dum salutem sibi fugã quaerit, ipse præripuit se tueri non potest, *Carpz. d. l. n. 54. Schneidw. d. tit. & rubr. n. 4.* quoniam sententia, nisi crimen perpetratum aut relegationem, aut eã minorem penam delinquenti inferat, contra fugientem, & sic absentem, executioni mandari non potest, *l. 1. ff. an per alium caus. appel. reddi poss. Carpz. prælect. crim. p. 3. quest. 140. n. 3. & quest. 141. n. 54. Brunnem. in process. inquis. c. 8. membr. 6. n. 1.* Quineti Magistratus, durante adhuc tempore legibus præscripto, inquisitionem non formasset, nec reum fugitivum in bannum, [de cujus speciebus, processu, atque effectu, *vid. Carpz. prælect. crim. p. 3. quest. 140.*] declarasset, eo præterlapso reum nihilominus condemnandum esse cum *Carpz. qst. 141. n. 56.* dicendum videtur, ne absentibus occasio præbeatur liberrima pœnam effugiendi.*

§. 37. Tempus autem præscriptionis criminium, quod dixi regulariter vicennio absolvi, (quædam enim crimina minori tempore extinguuntur, ut adulterium, de quo post quinquennium ampli queri non licet *l. 16. §. 4. & l. 29. §. 5. ff. ad leg. jul. de adult. Carpz. prælect. crim. p. 3. quest. 141. n. 40. post Dd. ibidem alleg.* quædam vero nec viginti quidem annis excluduntur, sed sunt perpetua, ut crimen parricidii *per l. fin. ff. ad leg. Pomp. de parricidii,* cum cæteris quibusdam enormibus, *Brunnem. in l. 11. C. ad Leg. Corn. de falsis n. f. Carpz. d. quest. 141. n. 52.*) currit à die perpetrati delicti, & quidem in successivis ac reiterabilibus a die ultimi commissi, non attento an sciverit, an vero ignoraverit crimen accusator, aut judex, uti per verba expressa, *l. 11. §. 4. l. 29. §. 5. ff. ad Leg. jul. de adult. interpide decedit, Brunnem. in Process. suo inquis. c. 11. n. 4. jung. n. 5.* Adeo ut nequidem in delictis occulte perpetratis, & quæ ob ignorantiam vindicari non potuerunt, aliud sit dicendum, *Carpz. proximè d. quest. n. 24.* judexque præscriptionem, si ea ex actis appareat, supplere, atque exceptione hæcè munitum absolvere teneatur, qui alias reum sic satis tutum, decapitari faciens, ipse decapitari debet, uti loquitur *Carpz. d. quest. n. 7. jung. n. 29. vid. & hic Brunnem. in process. inquis. c. 11. n. 6.* Dictis nihil obstat regula nostra, quod quasi ob ignorantiam, & quia nimis caute rexit crimen delinquens exigi pœna debita, sicque agi hæud potuerit, quæ ratio dubitandi adeo movit Farinacium, ut etiam, si delictum reperitur, quod nequidem per diligentissimam inquisitionem erui potuerit, contrarium teneat, referente *Brunnem. in process. inquis. n. 11. n. 4.* Non enim post tempus a legibus definitum inspicitur an magistratus agere potuerit, vel non; sed inducitur præsumptio, quam tamen fuga rei, prævaricatio accusatoris, & per indirectum, antea agitata accusatio plane elidunt. *p. l. 31. ff. ad l. Jul. de adult.* eum, qui tanto tempore a crimine perpetrato abstinuit, non tam dolo, & peccandi consuetudine, quam ignorantia, impulsu & naturæ infirmitate, ac fragilitate humana in crimen incidisse, cum præcedentia, præsertim, quæ ad mores spectant, ex sequentibus mirata in modum declarantur. Ut sic vi prædictæ præsumptionis post tempus legitimum inno-

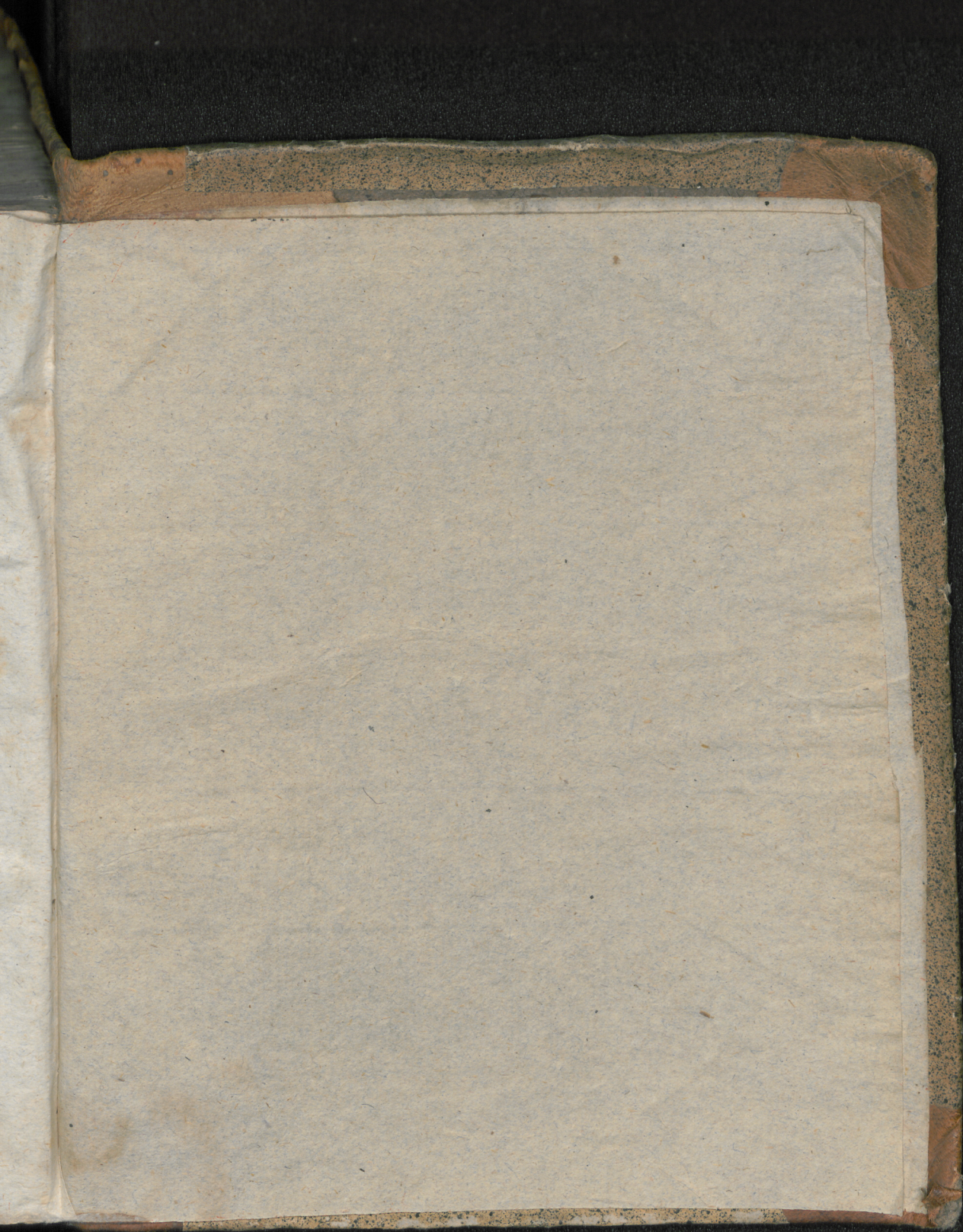
cinus nocentis, per l. s. ff. ac pœnis. Atque prædicta ratio, qua nititur præscriptionis criminum æquitas, docente peretz. in prælect. C. de accus. & inscr. n. 18. etiam satisfacere videtur errorum eorum opinioni, qui civiles leges hinc iniquitatis arguendas putant, quod vindictæ à Deo severe injunctæ metam, præscriptionem concedendo, injustè ponere videantur.

§. 38. Quæ hæcenus de criminum præscriptione tradidi, ad forum temporale, & vindictam publicam, aut pœnam temporalem restringenda sunt, in foro enim conscientiæ, utpote ubi delictis nunquam præscribitur, leges civiles vim suam adeo exereret nequeunt, quin semper pœnitentiæ pro delicto peccatori confessio vel convictio imponi possit, Panorm. in c. f. ext. de præscript. n. 12. Balb. de præscr. p. 4. quartæ princ. quest. 2. n. 4. Quia quoad Deum & forum animæ cessat præsumptio de jure civili approbata; in illo enim foro diuturnitas temporis auget peccatū, etiam si non sit reiteratū, c. 5. ext. de eo qui dux. in matr. quam poll. & tantò graviora redduntur peccata, quanto diutius infœlicem detinent animam; c. f. ext. de consuet. Balb. prox. d. l. Hinc etiam refert Brunnem: in process. suo inquis. c. 9. n. 40 mulieri cuidam, quæ in conscientia sua valde excruciatâ adulterium, ante 10 annos commissum, tandem manifestaverat publicam tamen deprecationem à Facultate Amplissima juridica Francofurtana fuisse dictatam. Nec ulterius tempus criminibus præstitutum excludit petitionem interesse partis, aut actionem civilem, occasione delicti competentem, hæc enim perinde, ac reliquæ actiones civiles, à parte, intra 30 annorum spatium, intentari potest, Carpz. sepe alleg. quest. 141 n. 47. ubi & sic aliquoties judicatum fuisse refert. Jung. eund. Carpz. præct. crim. p. 2. quest. 57 n. 50 & 51.

§. 39. Superioribus ampliacionibus merito adjicitur (6) & nostram regulam fortiri locum tam in præscriptionibus dierum, & si qua minoris intervalli inveniat, quam annorum. Quare condemnato fatale inrponenda appellaciones, quod est 10 dierum, quibus audent. Hodie C. de appell. & consule. ab eo demum tempore, quo non solum publicationem sententiæ, verum etiam ejusdem tenorem didicit, incipit currere: sine ea enim cognitione non potuit, an remedio appellacionis sit opus, an vero non, constare, atq; sic, appellandi facultatem antea præcisam fuisse, apparet, vid. Dn. Mevius p. 3. decis. 269. Jung. p. 7. decis. 69. Addatur §. 1. & 13 h. disp. (7) nostra regula obrinet, etiam si ille, qui præscribere vult, sit in bona fide, conferatur hic dicta §. 8 h. disp. (8) vi quoq; ac efficacia sua hand destituitur nostra regula, quamvis ille, contra quem præscribere quis conatur, sciverit, rem suam ab altero, animo sibi habendi, detineri. Hæc tamen scientia sic comparata esse debet, ne hinc subjectum suum negligentie argui possit, confer §. 7 & 13 h. disp. (9) nostra regula non solum in casu, ubi impedimentum reperitur, quod plane non possit tolli, verum etiam quod remotu est difficile, efficax apparet; cum enim difficultas, non minus, quam impedimentum inevitabile, quoties de damno vitando agitur, juvat, illa ipsa etiam à morâ, ejusq; pœnâ, excusare debet, Carpz. I. F. p. 1. c. 10 d. 10 n. 4. & 5. Mev. p. 2. dec. 211 n. 2. Quod exemplis declarat Dn. Mev. d. dec. Jung. ejusd. p. 4. dec. 339 & p. 1. dec. 347: (10) etiam nostra regula ad statutariam præscriptionem extenditur, licet statutum indistinctè, ac præcise loquatur, dum statutum tacitam ex nostra regula recipit conditionem, utpote quod eandem cum jure communi patitur interpretationem, ut is, contra quem præscribitur, agere possit, Card. Tusch. sepe d. concl. 515 n. 2, 6, 7, 17. Balb. d. tract. p. 1. sent. princ. n. 19. hoc enim ipsa natura ac communis ratio omnibus præscriptionibus indidit, Mev. ad l. l. l. tit. 8 art. 1 n. 31 seqq. quæ certe etiam vetat statuta judaicè intelligi, sed ita, ne quis indebitè damnum patiat, Gail. l. 2. obserb. 33 n. 6, 7. Nec minus (11) nostra regula utilitas conspicua est in omnibus constitutionibus, quæ inducunt novam præscriptionem, cū & hujusmodi constitutiones è jure communi interpretationem passivam hanc capiant: ut is, contra quem præscribitur, agere possit, Card. Tusch. sepe alleg. conclus. 525 n. 7.

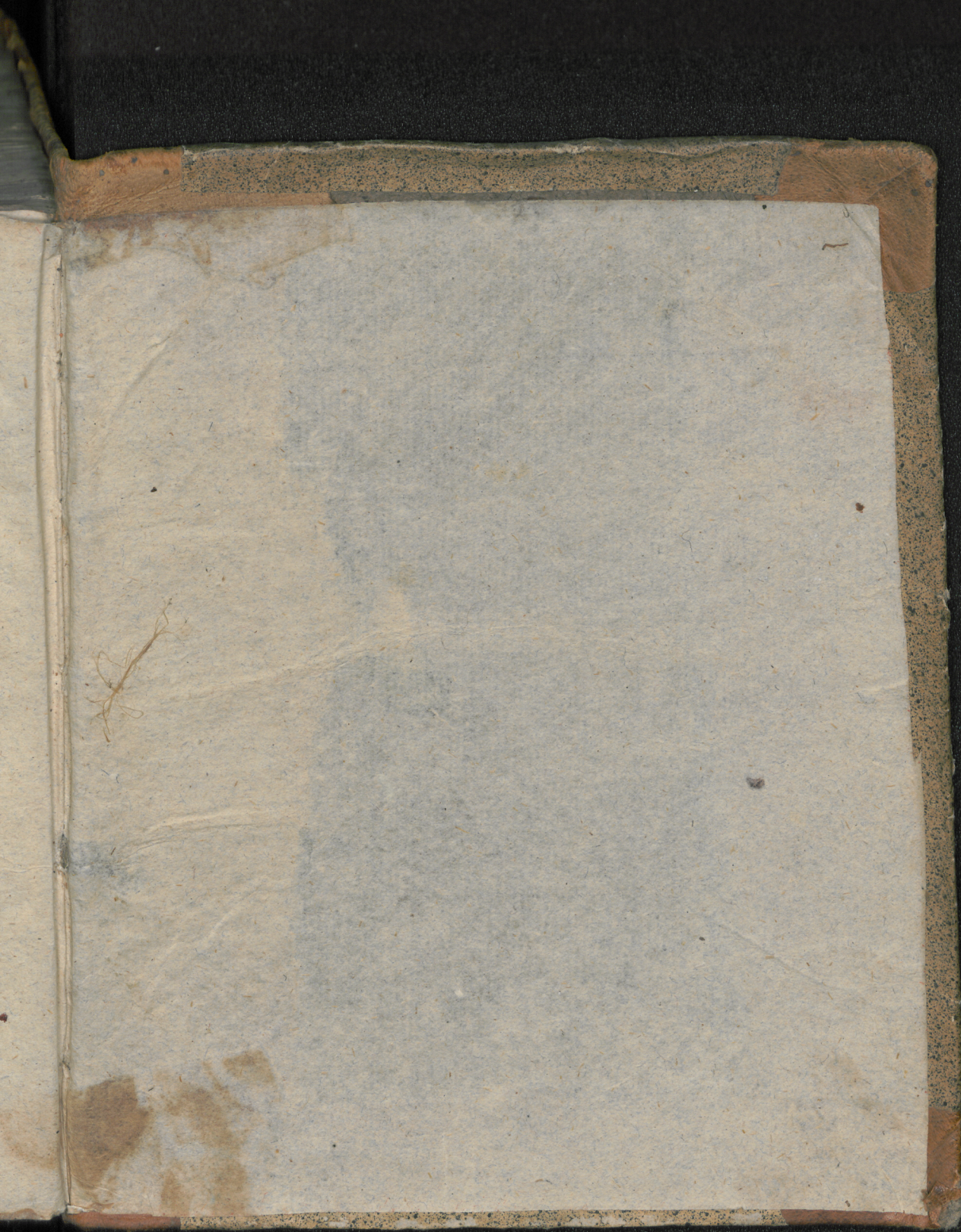
§. 40. Toties a. nostra regula suum perdit officium, quoties impeditur negligentia, ac culpa, ad impedimentū immediatè sc. ordinatæ, argui potest. Tusch. sepe d. concl. 525 n. 23. Balb. d. tract. p. 1. f. n. pr. n. 22, & 23. Barb. l. 14 c. 64 axiom. 3 & lib. 3 c. 73 axiom. 6, per text. l. 2. §. 8. ff. si quis caut. l. 16 & 16 ff. de quibusd. cas. maj. c. 5 extr. de concessi. præb. add. Mev. p. 3. dec. 28. Quod exemplis, & præjudiciis ex autoribus hinc inde collectis, latius deduxeram; typis vero, ob pagellarum Ampliss. Facultatis statuto determinatam angustiam, imprimi non potuit. Talam ergo hic invitus abrumpo, & quod restat, commodiori loco, ac tempore refero, referens

SOLI DEO GLORIAM.

PHILIPPO CAROLO VICE REGI SUEVICO 1671

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

von der Deutschen Juris

ret ap. Maderum in Epistolis Caroli IV. Gerv
tioni de Imperio Romano annexis S. 24. p. 116
Johanne Zachariae stehet in des Johannis
Archi-Comitum Oldenburgensium:
tissimus Magister Johannes Zachariae de conv
mus Theologus & NB. Utriusque Juris Vir
pora Erfordia & alibi, quam maxime autem in
doctrinam & elegantiam clarissimus fuit, & A
fecit. Da nun dieser Magister Johann
Consultissimus, dem im Anfang des funf
nem Costnitzchem Concilio beygewohnet
alter Mann gewesen, (wie er im besagtem
so muß er wol schon im negstvorigen vierze
rühmt gewesen seyn. Vermuthlich wird
Zachariae mehrere Nachricht finden in den
riae Concilii Constantiensis. Vom
daß er, da er noch Pfalz Graff im vierzehen
seiner Erfahrungheit in denen Rechten Justit

S. 15.

erner zu Zeiten des Italiänischen Juri
zehenden Seculo gelebet, haben zu Bononi
Schule Römischer Jurisprudenz, an die
gehalten, worunter eine große Anzahl Deu
den; wie Odofredus, Scriptor Coævi
mann. in Dedicacione Commentarii ad Instit.
mehro nicht gezweifelt werden, daß Irneriu
und so gar nach Constantinopel, die Rechte
es also nicht unwahrscheinlich, daß auch an
Zweigs halber, sich in die Fremde nach It
nach Constantinopel begeben. Denn solch
See, waren damahlen, wegen der Creuzzüg
in Deutschland üblich und gewöhnlich, wie
becensi zu ersehen. Sehr wol hat Anton
nasti Ticinensis angemercket, daß Käyser Fi
Promulgation der Authentica habita d
Deutsche Jugend nebst der Italiänischen na

33

69
Commenta-
n Magistro
Chronico
egias & Do-
si, eruditissi-
per hac tem-
modo, ob ejus
experimentum
Juris Vir
uli gehalten
len schon ein
annt wird)
Seculo be-
m Joanne
us Histo-
st bekandt,
sen, wegen
worden.

der im dreys
bekandten
ten sich aufs
sich besum
hm Hott-
wil ja nu
er gewesen,
eiset. Ist
, gleichen
wol weiter
derlich zur
Land, auch
oldo Lu-
istor, Gym-
b. bey der
habt, die
lien in I
talien

